

БУТТЯ

¹ На початку Бог створив Небо та землю. ² А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. ³ І сказав Бог: Хай станеться світло! І сталося світло. ⁴ І побачив Бог світло, що добре воно, і Бог відділив світло від темряви. ⁵ І Бог назвав світло: День, а темряву назвав: Ніч. І був вечір, і був ранок, день перший. ⁶ І сказав Бог: Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою. ⁷ І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так. ⁸ І назвав Бог твердь Небо. І був вечір, і був ранок день другий. ⁹ І сказав Бог: Нехай збереться вода з-побіду неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний. І сталося так. ¹⁰ І назвав Бог суходіл: Земля, а місце зібрання води назвав: Море. І Бог побачив, що добре воно. ¹¹ І сказав Бог: Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі. І сталося так. ¹² І земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно. ¹³ І був вечір, і був ранок, день третій. ¹⁴ І сказав Бог: Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. ¹⁵ І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею. І сталося так. ¹⁶ І вчинив Бог обидва світила великі, світило велике, щоб воно керувало

днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі.
17 І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, 18 і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре. 19 І був вечір, і був ранок, день четвертий.
20 І сказав Бог: Нехай вода вироїть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю. 21 І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода вироїла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно. 22 І поблагословив їх Бог, кажучи: Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі! 23 І був вечір, і був ранок, день п'ятий. 24 І сказав Бог: Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і земну звірину за родом її. І сталося так. 25 І вчинив Бог земну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно. 26 І сказав Бог: Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі. 27 І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. 28 І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі! 29 І сказав Бог: Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревний, що воно розсіває насіння, нехай буде на їжу це вам! 30 І земній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному,

що плазує по землі, що душа в ньому жива, уся зелень яринна на їжу для них. І сталося так. ³¹ І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, день шостий.

2

¹ І були скінчені небо й земля, і все воїнство їхнє. ² І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. ³ І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. ⁴ Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог создав небо та землю. ⁵ І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. ⁶ І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. ⁷ І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею. ⁸ І насадив Господь Бог рай ув Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. ⁹ І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево Пізнання добра і зла. ¹⁰ І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І звідти розділюється і стає чотирма початками. ¹¹ Імення одному Пішон, оточує він усю землю Хавіла, де є золото. ¹² А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. ¹³ Ім'я ж другої річки Гіхон, вона оточує весь край Етіопії. ¹⁴ А ім'я річки третьої Тигр, вона протікає на сході Ашшуру. А річка четверта вона Ефрат. ¹⁵ І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. ¹⁶ І наказав

Господь Бог Адамові, кажучи: Із кожного дерева в Раю ти можеш їсти. ¹⁷ Але з дерева знання добра й зла не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помреш! ¹⁸ І сказав Господь Бог: Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього. ¹⁹ І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі воно ймення йому. ²⁰ І назвав Адам імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові помочі Він не знайшов, щоб подібна до нього була. ²¹ І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрив його місце. ²² І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. ²³ І промовив Адам: Оце тепер вона кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона чоловіковою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. ²⁴ Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, і стануть вони одним тілом. ²⁵ І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромились.

3

¹ Але змій був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю? ² І відповіла жінка змієві: З плодів дерева раю ми можемо їсти, ³ але з плодів дерева, що в середині раю, Бог сказав: Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, щоб вам не померти. ⁴ І сказав змій до жінки: Умерти не вмрете! ⁵ Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло. ⁶ І побачила жінка, що дерево

добре на їжу, і принаadne для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, і він з'їв. ⁷ І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І шили вони фігові листя, і зробили опаски собі. ⁸ І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. ⁹ І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: Де ти? ¹⁰ А той відповів: Почув я Твій голос у раю і злякався, бо нагий я, і сховався. ¹¹ І промовив Господь: Хто сказав тобі, що ти нагий? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв? ¹² А Адам відказав: Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, і я їв. ¹³ Тоді Господь Бог промовив до жінки: Що це ти наробила? А жінка сказала: Змій спокусив мене, і я їла. ¹⁴ І до змія сказав Господь Бог: За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя. ¹⁵ І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яту. ¹⁶ До жінки промовив: Помножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, а він буде панувати над тобою. ¹⁷ І до Адама сказав Він: За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорячи: Від нього не їж, проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. ¹⁸ Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. ¹⁹ У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся

в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порошок, і до пороху вернешся. ²⁰ І назвав Адам ім'я своїй жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. ²¹ І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одержу шкур'яну і зодягнув їх. ²² І сказав Господь Бог: Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, і не жив повік віку. ²³ І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. ²⁴ І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертався навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

4

¹ І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: Набула чоловіка від Господа. ² А далі вона породила брата йому Авеля. І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник. ³ І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. ⁴ А Авель, він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, ⁵ а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. ⁶ І сказав Господь Каїнові: Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? ⁷ Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати. ⁸ І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, і вбив його. ⁹ І сказав Господь Каїнові: Де Авель, твій брат? А той відказав: Не знаю. Чи я сторож брата свого? ¹⁰ І сказав Господь: Що ти

зробив? Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. ¹¹ А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. ¹² Коли будеш ти порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі. ¹³ І сказав Каїн до Господа: Більший мій гріх, аніж можна знести. ¹⁴ Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лиця Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, кожен, хто стріне мене, той уб'є мене. ¹⁵ І промовив до нього Господь: Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пимщений. І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. ¹⁶ І вийшов Каїн з-перед лиця Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену. ¹⁷ І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. ¹⁸ І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мехуяїла, а Мехуяїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. ¹⁹ І взяв собі Ламех дві жінки, ім'я одній Ада, а ймення другій Цїлла. ²⁰ І породила Ада Явала, він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. ²¹ А ймення брата його Ювал, він був батьком усім, хто держить у руках гусла й сопілку. ²² А Цїлла також породила Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкаїнова Ноема. ²³ І промовив Ламех до жінок своїх: Адо й Цїлло, послухайте ви мого голосу, жони Ламехові, почувте ви слова мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину за рану свою, ²⁴ і як буде усемеро пимщений Каїн, то Ламех у сімдесятеро й семеро! ²⁵ І пізнав Адам ще свою жінку, і сина вона породила. І назвала ймення йому: Сиф, бо Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його

Каїн. ²⁶ А Сифові теж народився був син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати Ймення Господне.

5

¹ Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. ² Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє ймення: Людина. ³ І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. ⁴ І було Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. ⁵ А всіх Адамових днів було, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. ⁶ І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. ⁷ І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І породив він синів і дочок. ⁸ А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. ⁹ І жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. ¹⁰ І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. ¹¹ А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. ¹² І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. ¹³ І жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів та дочок. ¹⁴ А всіх Кенанових днів було дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. ¹⁵ І жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. ¹⁶ І жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. ¹⁷ А були всі дні Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. ¹⁸ І жив

Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. ¹⁹ І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів та дочок. ²⁰ А були всі Яредові дні дев'ять сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. ²¹ І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. ²² І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. ²³ А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. ²⁴ І ходив із Богом Енох, і не стало його, бо забрав його Бог. ²⁵ І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. ²⁶ І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. ²⁷ А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. ²⁸ І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, ²⁹ ім'я йому назвав: Ной, говорячи: Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв. ³⁰ І жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. ³¹ А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. ³² І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6

¹ І сталося, що розпочала людина розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. ² І побачили Божі сини людських дочок, що вродливі вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали. ³ І промовив Господь: Не буде Мій Дух перемагатися в людині навіки, бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ. ⁴ За тих днів на землі були

велетні, а також по тому, як стали приходити Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, то були силачі, що славні від віку. ⁵ І бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і ввесь нахил думки серця її тільки зло повсякденно. ⁶ І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. ⁷ І промовив Господь: Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинив. ⁸ Але Ной знайшов милість у Господніх очах. ⁹ Це ось оповість про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. ¹⁰ І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета. ¹¹ І зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля насильством. ¹² І бачив Бог землю, і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. ¹³ І промовив Господь до Ноя: Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо наповнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. ¹⁴ Зроби собі ковчега з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчега, і смолою осмолиш його ізсередини та ізнадвору. ¹⁵ І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчега, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. ¹⁶ Отвір учиниш в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхи долішні, другорядні й третьорядні. ¹⁷ А Я ось наведу потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! ¹⁸ І складу Я заповіта Свогого з тобою, і ввійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінки твоїх синів із тобою. ¹⁹ І впровадиш до ковчегу по двоє з усього, з усього живого, із кожного

тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. ²⁰Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, і з усіх плазунів на землі за родом їх, по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. ²¹А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, і буде для тебе й для них на поживу. ²²І зробив Ной усе, як звелів йому Бог, так зробив він.

7

¹І сказав Господь Ноеві: Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед лицем Своїм в оцім роді. ²Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої двоє: самця та самицю її. ³Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. ⁴Ось бо по семи днях Я литиму на землю дощ сорок день і сорок ночей, і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі! ⁵І зробив Ной усе, як звелів був Господь. ⁶А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, вода на землі. ⁷І ввійшов Ной, і сини його, і жінка його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. ⁸Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плазує на землі, ⁹по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як Бог Ноеві був ізвелів. ¹⁰І сталося по семи днях, і води потопу линули на землю. ¹¹Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, цього дня відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. ¹²І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. ¹³Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, ¹⁴вони та всяка звірина за родом її, і всяка худоба за родом її,

і всяке плазуюче, що плазує по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. ¹⁵ І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. ¹⁶ А те, що ввійшло, самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчег. ¹⁷ І був потоп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понесла ковчег. І він високо став над землею. ¹⁸ І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, і пливав ковчег на поверхні води. ¹⁹ І дуже-дуже вода на землі прибула, і покрились усі гори високі, що під небом усім. ²⁰ На п'ятнадцять ліктів угору вода прибула, і покрилися гори. ²¹ І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна людина. ²² Усе, що в ніздрях його дух життя, з усього, що на суходолі вимерло було. ²³ І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазуна, і аж до птаства небесного, вони стерлись з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. ²⁴ І прибувала вода на землі сто і п'ятдесят день.

8

¹ І згадав Бог про Ноя, і про кожну звірину та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, і вода заспокоїлась. ² І закрились джерела безодні та небесні розтвори, і дощ з неба спинився. ³ І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадати по ста й п'ятидесяти днях. ⁴ А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських. ⁵ І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. ⁶ І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу,

що його він зробив. ⁷ І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-над землі. ⁸ І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. ⁹ Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. ¹⁰ І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. ¹¹ І голубка вернулась до нього вечірнього часу, і ось у неї в дзюбку лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. ¹² І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась. ¹³ І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі! ¹⁴ А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця висохла земля. ¹⁵ І промовив Ноеві Господь, кажучи: ¹⁶ Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. ¹⁷ Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, повиводь із собою. І хай роятся вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються. ¹⁸ І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. ¹⁹ Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми вийшли з ковчегу вони. ²⁰ І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопалення. ²¹ І почув Господь пахощі любі, і в серці Своему промовив: Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого.

І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. ²²Надалі, по всі дні землі, сівба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч не припиняться!

9

¹ І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: Плодіться й розмножуйтеся, та наповнюйте землю! ² І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роїться земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. ³ Усе, що плазує, що живе воно, буде вам на їжу. Як зелену ярину Я віддав вам усе. ⁴ Тільки м'яса з душею його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати. ⁵ А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кожного брата його Я буду жадати душу людську. ⁶ Хто вилле кров людську з людини, то виллята буде його кров, бо Він учинив людину за образом Божим. ⁷ Ви ж плодіться й розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній! ⁸ І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: ⁹ А Я, ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потомством по вас. ¹⁰ І з кожною живою душею, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї земної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. ¹¹ І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не буде вже знищене водою потопу, і більш не буде потопу, щоб землю нищити. ¹² І Бог промовляв: Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душею, що з вами, на вічні покоління: ¹³ Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та

між землею. ¹⁴ І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. ¹⁵ І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душею в кожному тілі. І більш не буде вода для потопу, щоб вигубляти кожне тіло. ¹⁶ І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душею в кожному тілі, що воно на землі. ¹⁷ І сказав Бог до Ноя: Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі. ¹⁸ І були сини Ноеві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфет. А Хам він був батько Ханаанів. ¹⁹ Оці троє були сини Ноеві, і від них залюднилася вся земля. ²⁰ І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. ²¹ І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. ²² І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом браттям своїм надворі. ²³ Узяли тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили нагоди батька свого. ²⁴ А Ной витверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. ²⁵ І сказав він: Проклятий будь Ханаан, він буде рабом рабів своїм браттям! ²⁶ І сказав він: Благословенний Господь, Симів Бог, і хай Ханаан рабом буде йому! ²⁷ Нехай Бог розпросторить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, і нехай Ханаан рабом буде йому! ²⁸ А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ. ²⁹ А всіх Ноевих днів було дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10

¹ Оце нащадки синів Ноевих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: ² Сини Яфетові: Гомер, і Маґог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас. ³ А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тоґарма. ⁴ А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і китти, і додани. ⁵ Від них відділилися острови народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у народах своїх. ⁶ А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. ⁷ А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. ⁸ Куш же породив Німрода, він розпочав на землі велетнів. ⁹ Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем. ¹⁰ А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар. ¹¹ З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, ¹² і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, він оте місто велике. ¹³ А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів, ¹⁴ і патрусів, і каслухів, що звідси пішли филистимляни, і кафторів. ¹⁵ А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, ¹⁶ і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, ¹⁷ і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, ¹⁸ і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматянина. А потім розпорошилися роди Ханаанеянина. ¹⁹ І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. ²⁰ Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. ²¹ А Симові теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів. ²² Сини Симові: Елам, і Ашшур,

і Арпахшад, і Луд, і Арам. ²³ А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш. ²⁴ А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. ²⁵ А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелег, бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата Йоктан. ²⁶ А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Єраха, ²⁷ і Гадорама, і Узала, і Диклу, ²⁸ і Увала, і Авімаїла, і Шеву, ²⁹ і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони сини Йоктанові. ³⁰ А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східньої. ³¹ Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. ³² Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потопі.

11

¹ І була вся земля одна мова та слова одні. ² І сталось, як рушали зо Сходу вони, то в Шинейському краї рівнину знайшли, і оселилися там. ³ І сказали вони один одному: Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо! І сталася цегла для них замість каменя, а смола земляна була їм за вапно. ⁴ І сказали вони: Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпорошилися по поверхні всієї землі. ⁵ І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. ⁶ І промовив Господь: Один це народ, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. ⁷ Тож зійдімо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один одного. ⁸ І розпорошив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, і вони перестали будувати те місто. ⁹ І тому то названо ймення йому: Вавилон, бо там помішав Господь

мову всієї землі. І розпорошив їх звідти Господь по поверхні всієї землі. ¹⁰ Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі. ¹¹ І жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і дочок. ¹² А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха. ¹³ І жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І породив він синів та дочок. ¹⁴ Шелак же жив тридцять літ, та й породив він Евера. ¹⁵ І жив Шелак по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І породив він синів та дочок. ¹⁶ Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелеґа. ¹⁷ І жив Евер по тому, як породив він Пелеґа, чотири сотні літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. ¹⁸ Пелеґ же жив тридцять літ, та й породив Реу. ¹⁹ І жив Пелеґ по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І породив він синів та дочок. ²⁰ А Реу жив тридцять і два роки, та й породив Серуга. ²¹ І жив Реу по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І породив він синів та дочок. ²² А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора. ²³ І жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів та дочок. ²⁴ А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха. ²⁵ І жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. ²⁶ Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. ²⁷ А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. ²⁸ Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. ²⁹ І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана,

Мілчиного батька і батька Їски. ³⁰ А Сара неплодна була, не мала нащадка вона. ³¹ І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Гаранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. ³² І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12

¹ І промовив Господь до Аврама: Вийди зо своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажу. ² І народом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє, і будеш ти благословенням. ³ І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі! ⁴ І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. ⁵ І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і весь маєток, який набули, і людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули. ⁶ І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамре. А ханаанецьнин тоді проживав у цім Краї. ⁷ І Господь явився Авраму й сказав: Я дам оцей Край потомству твоему. І він збудував там жертівника Господеві, що явився йому. ⁸ А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу, і намета свого розп'яв, Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикликав Господне Ймення. ⁹ І подавався Аврам усе далі на південь. ¹⁰ І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї

тяжкий став. ¹¹ І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. ¹² І станеться, як побачать тебе єгиптяни й скажуть: Це жінка його, то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою. ¹³ Скажи ж, що сестра моя ти, щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе. ¹⁴ І сталось, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгиптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. ¹⁵ І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. ¹⁶ І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, верблюди. ¹⁷ І вдарив Господь фараона та дім його великими поразками через Сару, Аврамову жінку. ¹⁸ І прикликав фараон Аврама й сказав: Що ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона твоя жінка? ¹⁹ Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, візьми та й іди! ²⁰ І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13

¹ І піднявся Аврам із Єгипту, сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву. ² А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. ³ І пішов він в мандрівки свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, ⁴ до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там прикликав Господнє Ймення. ⁵ Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та

велика худоба була та намети. ⁶ І не вмещала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. ⁷ І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанейнин та перізеєнин сиділи тоді в Краю. ⁸ І промовив до Лота Аврам: Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. ⁹ Хіба не весь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, то я піду праворуч, а як ти праворуч, то піду я ліворуч. ¹⁰ І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, як Господній, садок, як єгипетський край! ¹¹ І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. ¹² Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. ¹³ А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. ¹⁴ І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, ¹⁵ бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму. ¹⁶ І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох земний, то теж і потомство твоє перелічене буде. ¹⁷ Устань, пройди по Краю вздовж його та вширшки його, бо тобі його дам! ¹⁸ І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господеві.

14

¹ І сталось за днів Амрафела, царя Шинеару, Арїоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, ² вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевером, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар тепер. ³ Усі ці зібрались були до долини Сіддїм, вона тепер море Солоне. ⁴ Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. ⁵ А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі, ⁶ і Хорянина в горах Сеїру аж до Ел-Парану, що він при пустині. ⁷ І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, воно тепер Кадеш, і звоювали всю землю Амалика, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі. ⁸ І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адми, і цар Цевоїму, і цар Белаю, тепер він Цоар, і вишикувались з ними на бій у долині Сіддїм, ⁹ із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Арїохом, царем Елласару, чотири царі проти п'ятьох. ¹⁰ А долина Сіддїм була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. ¹¹ І взяли вони весь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, і пішли. ¹² І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, бо пробував у Содомі, і добро його та й пішли. ¹³ І прийшов був недобиток, та й розповів єврею Аврамові, а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. ¹⁴ І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і

погнався до Дану. ¹⁵ І він поділився на гурти вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. ¹⁶ І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. ¹⁷ Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, вона тепер долина Царська. ¹⁸ А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він був священик Бога Всевишнього. ¹⁹ І поблагословив він його та й промовив: Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. ²⁰ І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх. І Аврам дав йому десятину зо всього. ²¹ І сказав цар содомський Аврамові: Дай мені людей, а маєток візьми собі. ²² Аврам же сказав цареві содомському: Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, ²³ що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. ²⁴ Я не хочу нічого, даси тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, частину свою вони візьмуть.

15

¹ По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: Не бійся, Авраме, Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика. ² А Аврам відіззався: Господи, Господи, що даси Ти мені, коли я бездітний ходжу, а керівник мого господарства він Елі-Езер із Дамаску. ³ І сказав Аврам: Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник спадкоємець мені. ⁴ І ось слово Господнє до нього таке: Він не буде спадкоємець тобі, але той, хто вийде з твого нутра, він буде

спадкоємець тобі. ⁵ І Господь його вивів надвір та й сказав: Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити. І до нього прорік: Таким буде потомство твоє! ⁶ І ввірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність. ⁷ І промовив до нього: Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її. ⁸ І промовив Аврам: Господи, Господи, з чого я довідаюся, що буду спадкоємець її? ⁹ Він же промовив до нього: Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине. ¹⁰ І взяв він для Нього все те, і розсік його пополовині, і дав кожному частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. ¹¹ І зліталось хижє птаство на трупи, та Аврам відганяв його. ¹² Коли ж сонце схиялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. ¹³ І промовив Господь до Аврама: Добре знай, що потомство твоє буде прихोдьком в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. ¹⁴ Але народ, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. ¹⁵ А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похований будеш. ¹⁶ А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина. ¹⁷ І сталося, коли зайшло сонце й була темрява, то ось появилась мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. ¹⁸ І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: Потомству твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата: ¹⁹ хенейянина, і кенізейянина, і кадмонейянина, ²⁰ і хіттеянина, і перізейянина, і рефаейянина, ²¹ і амореянина, і ханаанейянина, і гіргашейянина, і евусейянина.

16

¹ А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї була єгиптянка невільниця, а ймення їй Агар. ² І сказала Сара Аврамові: Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невільниці, може від неї одержу я сина. І послухався Аврам голосу Сари. ³ І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар, свою невільницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. ⁴ І він увійшов до Агари, і вона зачала. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. ⁵ І сказала Сара Аврамові: Моя кривда на тобі! Я дала була свою невільницю до лоня твого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою! ⁶ І промовив Аврам до Сари: Таж невільниця твоя в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх. І Сара гнобила її. І втекла Агар від обличчя її. ⁷ І знайшов її Ангол Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, ⁸ і сказав: Агаро, Сарина невільнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш? Та відказала: Я втікаю від обличчя Сари, пані моєї. ⁹ А Ангол Господній промовив до неї: Вернися до пані своєї, і терпи під руками її! ¹⁰ І Ангол Господній промовив до неї: Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченне. ¹¹ І Ангол Господній до неї сказав: Ось ти зачала, і сина породиш, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухавсь Господь до твоєї недолі. ¹² А він буде як дикий осел між людьми, рука його на всіх, а рука всіх на нього. І буде він жити при всіх своїх браттях. ¹³ І назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: Ти Бог видіння! Бо сказала вона: Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?

14 Тому джерело було назване Джерело Живого, Хто бачить мене, воно поміж Кадешем та поміж Баредом.

15 І вродила Агар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Агар: Ізмаїл. 16 А Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Агар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17

1 І був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! 2 І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе. 3 І впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: 4 Я, ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів. 5 І не буде вже кликатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авраам, бо вчинив Я тебе батьком багатьох народів. 6 І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. 7 І Я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. 8 І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, і Я буду їм Богом. 9 І сказав Авраамові Бог: А ти заповіта Мого стерегтимеш, ти й потомство твої по тобі в їхніх поколіннях. 10 То Мій заповіт, що його ви виконувать будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас. 11 І будете ви обрізані на тілі крайньоїї плоті вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. 12 А кожен

чоловічої статі восьмиденний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потомства твого. ¹³ Щодо обрізання, нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твоє, і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним. ¹⁴ А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоті, то стята буде душа та з народу свого, він зірвав заповіта Мого! ¹⁵ І сказав Авраамові Бог: Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я їй: Сарра. ¹⁶ І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з неї народи, і царі народів будуть із неї. ¹⁷ І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить? ¹⁸ А до Бога сказав Авраам: Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм! ¹⁹ Бог же сказав: Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісак. І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по нім. ²⁰ А щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим народом учиню Я його. ²¹ А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року. ²² І Він перестав говорити з ним. І Бог вознісся від Авраама. ²³ І взяв Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої статі з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоті їх того самого дня, як Бог говорив з ним. ²⁴ А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти

літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. ²⁵ А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. ²⁶ Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. ²⁷ І всі мужі дому його, народжені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінних, були обрізані з ним.

18

¹ І явився до нього Господь між дубами Мамре, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. ² І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, ³ та й промовив: Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, не прохось повз Свого раба! ⁴ Принесуть трохи води, і ноги Свої помийте, і спочиньте під деревом. ⁵ І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свого раба. І сказали вони: Зроби так, як сказав. ⁶ І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: Візьми швидко три міри пшеничної муки, заміси, і зроби коржі. ⁷ І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слугі, а той швидко його приготував. ⁸ І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. І їли Вони. ⁹ І сказали до нього: Де Сарра, жінка твоя? А він відказав: Ось у наметі. ¹⁰ І сказав один з Них: Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї... А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним. ¹¹ Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. ¹² І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені?

Таж пан мій старий! ¹³ І сказав Господь до Авраама: Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостарілась? ¹⁴ Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, Сарра ж тоді матиме сина. ¹⁵ А Сарра відріклася, говорячи: Не сміялася я, бо боялась. Але Він відказав: Ні, таки сміялася ти! ¹⁶ І повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити. ¹⁷ А Господь сказав: Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? ¹⁸ Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! ¹⁹ Бо вибрав Я його, щоб він наказав сином своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього. ²⁰ І промовив Господь: Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, ²¹ зйду ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, тоді їм загибіль, а як ні то побачу. ²² І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам усе ще стояв перед Господнім лицем. ²³ І Авраам підійшов та й промовив: Чи погубиш також праведного з нечестивим? ²⁴ Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? ²⁵ Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди? ²⁶ І промовив Господь: Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них. ²⁷ І відповів Авраам та й промовив: Оце я осмілився

був говорити до Господа свого, а я порох та попіл.
²⁸ Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох? І промовив Господь: Не знищу, коли там знайду сорок і п'ять! ²⁹ І промовив до Нього він ще, та й сказав: Може сорок там знайдеться? А Господь відказав: Не зроблю й ради сорока! ³⁰ І сказав Авраам: Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу: Може тридцять там знайдеться? А Господь відказав: Не зроблю, коли й тридцять знайду там! ³¹ І сказав Авраам: Оце я осмілився був говорити до Господа мого: Може двадцять там знайдеться? А Господь відказав: Не зроблю й ради двадцяти! ³² І сказав Авраам: Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу тільки разу цього: Може хоч десять там знайдеться? А Господь відказав: Не знищу й ради десятиох! ³³ І пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19

¹ І прибули обидва Анголи до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі,
² та й промовив: Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої, а рано встанете й підете на дорогу свою. А вони відказали: Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці. ³ А він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. І вчинив він для них прийняття, і напik прісного і їли вони. ⁴ Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому від малого аж до старого, увесь народ звідусюди оточили той дiм. ⁵ І вони закричали до Лота, і сказали йому: Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх

до нас, щоб нам їх пізнати! ⁶ І Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, ⁷ і сказав: Браття мої, не чиніть лихого! ⁸ Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а ви їм робіть, що вам до вподоби... Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху мого. ⁹ А вони закричали: Іди собі геть! І сказали: Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм! І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. ¹⁰ Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. ¹¹ А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, від малого аж до великого. І ті попомучилися, шукаючи входу. ¹² І сказали ті мужі до Лота: Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, виведи з цього місця, ¹³ бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його. ¹⁴ І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто. Але в очах зятів він здавався як жартун. ¹⁵ А коли зійшла світова зірниця, то Анголи принагляли Лота, говорячи: Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста. ¹⁶ А що він вагався, то ті мужі через Господню до нього любов схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза містом. ¹⁷ І сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: Рятуй свою душу, не оглядайся позад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути. ¹⁸ А Лот їм відказав: Ні

ж бо, Господи! ¹⁹ Ось Твій раб знайшов милість в очах Твоїх, і Ти побільшив свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну схватись на гору, щоб була не спіткало мене зло, і я помру. ²⁰ Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно маленьке. Нехай сховаюсь я туди, чи ж воно не маленьке? і буде жити душа моя. ²¹ І відказав Він до нього: Ось Я прихиливсь до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. ²² Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди. Тому й назвав ім'я тому місту: Цоар. ²³ Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. ²⁴ І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огню, від Господа з неба. ²⁵ І поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. ²⁶ А жінка його, Лотова, озирнулася позад нього, і стала стовпом соляним!... ²⁷ І встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. ²⁸ І він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. І побачив: ось здійснюється дим від землі, немов дим із вапнярки... ²⁹ І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. ³⁰ І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочки його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочки його. ³¹ І промовила старша молодшій: Наш батько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі. ³² Ходи, напіймо свого батька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащадків від нашого батька. ³³ І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла

й коли встала... ³⁴ І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: Ось я минулої ночі поклалась була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, і оживимо нащадків від нашого батька. ³⁵ І також ночі цієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... ³⁶ І завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. ³⁷ І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. ³⁸ А молодша вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20

¹ І вирушив звідти Авраам до краю Негев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. ² І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: Вона сестра моя. І послав Авімелех, цар Герару, і взяв Сарру. ³ І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічним, і сказав до нього: Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка. ⁴ А Авімелех не зближався до неї, і сказав: Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний? ⁵ Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук своїх. ⁶ І промовив до нього Бог у сні: І Я знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. ⁷ А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє. ⁸ І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. ⁹ І закликав

Авімелех Авраама, і промовив до нього: Що ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство моє великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив! ¹⁰ І сказав Авімелех Авраамові: Що ти мав на увазі, що вчинив таку річ? ¹¹ І сказав Авраам: Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. ¹² І притім вона справді сестра моя, вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, і стала за жінку мені. ¹³ І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, говори ти на мене: він мій брат. ¹⁴ І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невольниць, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його. ¹⁵ І сказав Авімелех: Ось край мій перед обличчям твоїм, осядь там, де тобі до вподоби. ¹⁶ А Саррі сказав: Ось тисячу секлів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана. ¹⁷ І помолився Авраам Богові, і вздоровив Бог Авімелеха, і жінку його, і невольниць його, і почали вони знову роджати. ¹⁸ Бо справді стримав був Господь кожную утробу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21

¹ А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. ² І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. ³ І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісак. ⁴ І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день,

як Бог наказав був йому. ⁵ А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісак, син його. ⁶ І промовила Сарра: Сміх учинив мені Бог, кожен, хто почує, буде сміятися з мене. ⁷ І промовила: Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його. ⁸ І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. ⁹ І побачила Сарра сина Аґари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. ¹⁰ І сказала вона Авраамові: Прожени ту невільницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невільниці разом із сином моїм, із Ісаком. ¹¹ Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. ¹² І промовив Господь Авраамові: Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. ¹³ І також сина невільниці тієї учиню його народом, бо він твоє насіння. ¹⁴ І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка води, і дав до Аґари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. ¹⁵ І скінчилась вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. ¹⁶ І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі як стрілити луком, бо сказала: Нехай я не бачу смерти цієї дитини! І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. ¹⁷ І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Аґари Божий Ангел із неба, і сказав їй: Що тобі, Аґаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. ¹⁸ Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим народом зроблю Я його. ¹⁹ І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла

хлопця. ²⁰ І з хлопцем був Бог, і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. ²¹ І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського краю. ²² І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: Бог із тобою в усьому, що ти робиш! ²³ А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваєш. ²⁴ І сказав Авраам: Я присягаю! ²⁵ І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. ²⁶ І сказав Авімелех: Я не знаю, хто вчинив оту річ, ані ти не розповів мені, й ані я не чув, хібащо сьогодні. ²⁷ І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову. ²⁸ І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. ²⁹ І сказав Авімелех до Авраама: Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно? ³⁰ А той відказав: Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю. ³¹ Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. ³² І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського. ³³ А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там Ім'я Господа, Бога Вічного. ³⁴ І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

22

¹ І сталось після цих випадків, що Бог випробовував Авраама. І сказав Він до нього: Аврааме! А той відказав: Ось я! ² І промовив Господь: Візьми свого

сина, свого одинака, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в цілопалення на одній із тих гір, що про неї скажу тобі. ³ І встав Авраам рано вранці, і свого осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог. ⁴ А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. ⁵ І сказав Авраам своїм слугам: Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклонимося, і повернемося до вас. ⁶ І взяв Авраам дрова для цілопалення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обоє. ⁷ І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: Батьку мій! А той відказав: Ось я, сину мій! І промовив Ісак: Ось огонь та дрова, а де ж ягня на цілопалення? ⁸ І відказав Авраам: Бог нагледить ягня Собі на цілопалення, сину мій! І пішли вони разом обоє. ⁹ І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами. ¹⁰ І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... ¹¹ Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: Авраама, Авраама! А той відізвався: Ось я! ¹² І Ангол промовив: Не витягай свої руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинака свого. ¹³ А Авраам звів очі свої та й побачив, аж ось один баран зав'яз у гушавині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв барана, і приніс його на цілопалення замість сина свого. ¹⁴ І назвав Авраам ім'я місця того: Господь нагледить, що й сьогодні говориться: На горі Господь з'явиться. ¹⁵ А Ангол Господній із неба озвався до

Авраама подруге, ¹⁶ і сказав: Клянуся Собою, це слово Господнє, тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака свого, ¹⁷ то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. І потомство твоє внаслідок брами твоїх ворогів. ¹⁸ І всі народи землі будуть потомством твоїм благословляти себе через те, що послушався ти Мого голосу. ¹⁹ І вернувсь Авраам до слуг своїх. ²⁰ І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: ²¹ Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, ²² І Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Їдлафа, і Бетуїла. ²³ А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмерох породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. ²⁴ А наложниця його а їй на ймення Реума вродила їй вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23

¹ І було життя Сарриноного сто літ і двадцять літ і сім літ, літа життя Сарриноного. ² І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, це Хеврон у Краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. ³ І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: ⁴ Я приходько й захожий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого. ⁵ І відповіли сини Хетові Авраамові, та й сказали йому: ⁶ Послухай нас, пане мій, ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою. ⁷ І встав Авраам, і

вклонився народу тієї землі, синам Хетовим, ⁸ та й промовив до них і сказав: Коли ви згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послухайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового, ⁹ і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу. ¹⁰ А Ефрон пробував серед Хетових синів. І відповів хіттеянин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: ¹¹ Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на нім, віддав я тобі, на очах синів народу мого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою. ¹² І вклонивсь Авраам перед народом тієї землі, ¹³ та й сказав до Ефрона, так що чув був народ тієї землі, говорячи: Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, візьми ти від мене, і хай поховаю небіжку свою. ¹⁴ А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому: ¹⁵ Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай! ¹⁶ І послухав Авраам Ефрона. І відважив Авраам Ефронові срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. ¹⁷ І стало поле Ефронове, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій границі його навколо, ¹⁸ купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. ¹⁹ І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпели, перед Мамре, це Хеврон у землі ханаанській. ²⁰ І стало поле й печера, що на нім, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24

¹ А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім. ² І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: Поклади свою руку під стегно моє, ³ і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, серед якого я пробуваю. ⁴ Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого народження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака. ⁵ І сказав раб до нього: Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов? ⁶ І промовив до нього Авраам: Стережися, щоб ти не вернув мого сина туди! ⁷ Господь, що взяв мене з дому батька мого й з краю мого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: Твоїм нащадкам Я дам оцю землю, Він пошле Свого Ангела перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого! ⁸ А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай. ⁹ І раб поклав свою руку під стегно Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю справу. ¹⁰ І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. ¹¹ І поставив верблюди навколішки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, ¹² та й промовив: Господи, Боже пана мого Авраама, подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! ¹³ Ось я стою над водним джерелом, а дочки мешканців міста виходять воду брати. ¹⁴ І станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахили но

глека свого, я нап'юся, а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої понапуваю, її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном. ¹⁵ І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек на плечі в неї. ¹⁶ А дівчина та вельми вродлива з обличчя; була дівиця, і чоловік не пізнав ще її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла. ¹⁷ І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: Дай но напиться води з твого глека! ¹⁸ А та відказала: Напийся, мій пане! І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, і напоїла його. ¹⁹ А коли закінчила поїти його, то сказала: Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються. ²⁰ І метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. ²¹ А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? ²² І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, пів шекля вага їй, і два наручні на руки її, на десять шеклів золота вага їм, ²³ та й сказав: Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого є місце для нас ночувати? ²⁴ Вона відказала йому: Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора. ²⁵ І сказала до нього: І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати. ²⁶ І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, ²⁷ та й сказав: Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана. ²⁸ І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про

цю пригоду. ²⁹ А в Ребеки був брат, на ймення йому Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. ³⁰ І сталося, як він побачив сережку та наручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ребеки, сестри своєї, що говорила: Отак говорив мені той чоловік, то прибув він до того чоловіка, а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, ³¹ і сказав: Увійди, благословенний Господа! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів. ³² І ввійшов той чоловік до дому. А Лаван порозсідлував верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. ³³ І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи. А Лаван відказав: Говори! ³⁴ І той став говорити: Я раб Авраамів. ³⁵ А Господь щедро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невільниць, і верблюди, й осли. ³⁶ А Сарра, жінка пана мого, будши старою, уродила панові моему сина. А він йому все дав, що мав. ³⁷ І заприсяг мене пан мій, говорячи: Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанеянина, що я пробуваю в його краю. ³⁸ Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого. ³⁹ І сказав я до пана свого: Може та жінка не піде за мною? ⁴⁰ І сказав він до мене: Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангола з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого. ⁴¹ Тоді будеш очищений ти від закляття мого, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття мого. ⁴² І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогу

мою, що нею ходжу я! ⁴³ Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я їй скажу: Дай но мені напитися трохи води з свого глека, ⁴⁴ вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана мого. ⁴⁵ І поки скінчив я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! ⁴⁶ І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди. ⁴⁷ А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І сережку надів я до носа її, і наручні на руки її. ⁴⁸ І я нахилився, і вклонився до землі Господеві, і поблагословив Господа, Бога пана мого Авраама, що Він провадив мене дорогою визначеною, щоб узяти дочку брата пана мого для сина його. ⁴⁹ А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, то скажіть мені, і я звернуся праворуч або ліворуч. ⁵⁰ І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: Від Господа вийшла та річ, ми не можемо сказати тобі нічого злого чи доброго. ⁵¹ Ось перед тобою Ревека, візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був. ⁵² І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві. ⁵³ І вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. ⁵⁴ І їли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: Відішліть мене до пана мого. ⁵⁵ І сказав її брат та мати її: Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, потім

підеш. ⁵⁶ І сказав він до них: Не спізнуйте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я піду до пана свого. ⁵⁷ А вони відказали: Покличмо дівчину, і запитаймо її саму. ⁵⁸ І покликали Ревеку, і сказали до неї: Чи ти підеш з оцим чоловіком? А вона відказала: Піду. ⁵⁹ І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. ⁶⁰ І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: Ти наша сестра, будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів. ⁶¹ І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюдів, і поїхала за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відійшов. ⁶² А Ісак був вернувся з подорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. ⁶³ І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, ось верблюди йдуть. ⁶⁴ І Ревека звела свої очі, та й Ісака побачила, і злізла з верблюда. ⁶⁵ І сказала вона до раба: Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч? А раб відповів: То мій пан. І вона покривало взяла, та й накрилась. ⁶⁶ І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. ⁶⁷ І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25

¹ А Авраам іще взяв жінку, а ймення їй Кетура. ² А вона породила йому Зімрана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Ішбака, і Шуаха. ³ А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. ⁴ А сини Мідіянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, усі вони сини Кетури. ⁵ І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. ⁶ А синам наложниць,

що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східнього. ⁷ А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. ⁸ І спочив та й умер Авраам у старощах добрих, старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні. ⁹ І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттянина, що навпроти Мамре, ¹⁰ поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, там був похований Авраам і Сарра, жінка його. ¹¹ І сталося по Авраамовій смерті, і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. ¹² А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Аґар, невільниця Саррина. ¹³ І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, ¹⁴ і Мішма, і Дума, і Масса, ¹⁵ Хадад, і Тема, Єтур, Нафіш, і Кедма. ¹⁶ Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні ймення за дворами їх і за їх кочовищами, дванадцять начальників для їхніх племен. ¹⁷ А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. І спочив та й умер він, і був узятий до своєї рідні. ¹⁸ І розложилися вони від Хавіли аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. ¹⁹ А оце оповість про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. ²⁰ І був Ісак віку сорока літ, як він узяв собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана. ²¹ І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був ублаганий ним, і завагітніла Ревека, жінка його. ²² І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: Коли так, то для чого я це переношу?

І пішла запитатися Господа. ²³ І промовив до неї Господь: Два племена в утробі твоїй, і два народи з твого нутра будуть виділені, і стане сильніший народ від народу, і старший молодшому буде служити. ²⁴ І сповнились дні її, щоб родити, і ось близнюки в утробі її. ²⁵ І вийшов перший червонуватий, увесь він немов плащ волосяний. І назвали ймення йому: Ісав. ²⁶ А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісава. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народились вони. ²⁷ І вирости хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків чоловіком мирним, що в наметах сидів. ²⁸ І полюбив Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. ²⁹ І зварив був Ісак їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. ³⁰ І сказав Ісав до Якова: Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я. Тому то назвали ймення йому: Едом. ³¹ А Яків сказав: Продай же нині мені своє перворідство. ³² І промовив Ісав: Ось я умираю, то нащо ж мені оте перворідство? ³³ А Яків сказав: Присягни ж мені нині. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. ³⁴ І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

26

¹ І настав був голод у Краю, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя филистимського, до Герару. ² І явився йому Господь і сказав: Не ходи до Єгипту, оселися в землі, про яку Я скажу тобі. ³ Оселися хвилево в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я

виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. ⁴ І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі народи землі, ⁵ через те, що Авраам послухав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої. ⁶ І осів Ісак у Герарі. ⁷ І питалися люди тієї місцевости про жінку його. А він відказав: Вона сестра моя, бо боявся сказати: Вона жінка моя, щоб не вбили мене люди тієї місцевости через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона. ⁸ І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар филистимський, через вікно, та й побачив, ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю. ⁹ І покликав Авімелех Ісака та й сказав: Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: Вона сестра моя? Ісак же йому відповів: Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї! ¹⁰ І сказав Авімелех: Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, і ти гріх би спровадив на нас! ¹¹ І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий. ¹² І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь поблагословив був його. ¹³ І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. ¹⁴ І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І заздрили йому филистимляни. ¹⁵ І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, і понаповнювали їх землею. ¹⁶ І сказав Авімелех Ісакові: Іди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас! ¹⁷ І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. ¹⁸ І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували

були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав їм імення, як імення, що батько його був їм назвав. ¹⁹ І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. ²⁰ І сварилися пастухи ґерарські з пастухами Ісаковими, кажучи: Це наша вода! І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. ²¹ І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. ²² І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, і не сварились за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: Тепер нам поширив Господь, і в Краю ми розмножимося. ²³ А звідти піднявся він до Беер-Шеви. ²⁴ І явився йому Господь тієї ночі й сказав: Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Мойого раба. ²⁵ І він збудував там жертівника, і покликав Господне Ймення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. ²⁶ І прийшов до нього з Ґерару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його. ²⁷ І сказав їм Ісак: Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненавиділи мене, і вислали мене від себе. ²⁸ А ті відказали: Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою, ²⁹ що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа! ³⁰ І він учинив для них гостину, і вони їли й пили. ³¹ А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром. ³² І сталося того

дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: Ми воду знайшли! ³³ І він назвав її: Шів'а, чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. ³⁴ І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттеянина Беері, і Босмату, дочку хіттеянина Елона. ³⁵ І вони стали гіркотою духа для Ісака й Ревеки.

27

¹ І сталося, що зостарівсь Ісак, і затемнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: Мій сину! А той відказав йому: Ось я! ² І промовив до нього Ісак: Оце я зостарівся, не знаю дня смерти своєї... ³ А тепер візьми знаряддя своє, сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. ⁴ І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру. ⁵ А Ревека чула, як говорив Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. ⁶ А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи: ⁷ Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю. ⁸ А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажу тобі. ⁹ Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить. ¹⁰ І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю. ¹¹ І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: Таж брат мій Ісав чоловік волохатий, а я чоловік гладенький! ¹² Може обмацає мене батько

мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення... ¹³ І сказала йому його мати: На мені прокляття твоє, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені. ¹⁴ І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. ¹⁵ І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. ¹⁶ А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його. ¹⁷ І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. ¹⁸ І прибув він до батька свого та й сказав: Батьку мій! А той відказав: Ось я. Хто ти, мій сину? ¹⁹ А Яків промовив до батька свого: Я Ісав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене. ²⁰ І сказав Ісак до сина свого: Як це ти так швидко знайшов, сину мій? А той відказав: Бо мені допоміг Господь, Бог твій. ²¹ І промовив Ісак до Якова: Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти це син мій Ісав, чи ні. ²² І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: Голос голос Яковів, а руки руки Ісавові. ²³ І не впізнав він його, бо були його руки як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. ²⁴ І сказав він: То ти син мій Ісав? А той відказав: Я. ²⁵ І промовив Ісак: Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. ²⁶ І промовив до нього Ісак, його батько: Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій! ²⁷ І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: Дивись, запах сина мого немов запах

поля, що його Господь благословив! ²⁸ І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! ²⁹ Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для братів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає проклятий, а хто поблагословить тебе благословенний!. ³⁰ І сталося, як закінчив був Ісак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісака, батька свого, аж Ісав, його брат, прийшов з полювання свого... ³¹ І також він приготував наїдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене! ³² І озвався до нього Ісак, його батько: Хто ти? А той відказав: Я син твій, твій перворідний Ісав. ³³ І Ісак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: Хто ж тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний! ³⁴ Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: Поблагослови мене, також мене, батьку мій! ³⁵ А той відказав: Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твоє! ³⁶ І промовив Ісав: Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманив два рази мене: забрав перворідство моє, а це тепер забрав благословення моє. І сказав він: Чи ти не заховав для мене благословення? ³⁷ А Ісак відповів і промовив до Ісава: Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій? ³⁸ І сказав Ісав до батька свого: Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови

мене, також мене, батьку мій! І підніс Ісав голос свій, та й заплакав... ³⁹ І відповів Ісак, батько його, та й промовив до нього: Ото буде садиба твоя без ситости землі, і без роси небесної згори. ⁴⁰ І зо свого меча будеш жити, і будеш служити ти брату своєму. Та однак коли постаряєшся, то зламаєш ярмо його з шиї своєї... ⁴¹ І зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. І сказав Ісав у серці своєму: Нехай наблизяться дні жалоби по батьку моєму, і я вб'ю Якова, брата свого. ⁴² І розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. І послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: Ось Ісав, брат твій, тішитися тим, що уб'є тебе. ⁴³ А тепер, сину мій, послухай мого голосу, і встань, і втечи собі до Лавана, брата мого, до Харану. ⁴⁴ І посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лютість твого брата, ⁴⁵ аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня? ⁴⁶ І сказала Ревека Ісакові: Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?

28

¹ І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: Не бери жінки з дочок ханаанських. ² Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. ³ А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, і ти станеш громадою народів. ⁴ І дасть тобі благословення Авраамове,

тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твого тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові. ⁵ І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ребеки, матері Якова й Ісава. ⁶ І побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: Не бери жінки з дочок ханаанських, ⁷ і що послухався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. ⁸ І побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його, ⁹ і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. ¹⁰ І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. ¹¹ І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці. ¹² І снилось йому, ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Анголи Божі виходили й сходили по ній. ¹³ І ото Господь став на ній і промовив: Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, Я дам її тобі та нащадкам твоїм. ¹⁴ І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. ¹⁵ І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі. ¹⁶ І прокинувся Яків зо свого сну, та й сказав: Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав! ¹⁷ І злякався він і сказав: Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як

дім Божий, і це брама небесна. ¹⁸ І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. ¹⁹ І назвав він ім'я тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. ²⁰ І склав Яків обітницю, говорячи: Коли Бог буде зо мною, і буде мене пильнувати на цій дорозі, якою ходжу, і дасть мені хліба їсти та одежу вдягнутись, ²¹ і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, ²² і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, щодо десятини, дам десятину Тобі!

29

¹ І зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему. ² І побачив, аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. А на отворі криниці лежав великий камінь. ³ І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. ⁴ І сказав до пастухів Яків: Браття мої, звідкіля ви? А ті відказали: Ми з Харану. ⁵ І сказав їм: Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового? І відказали: Знаємо. ⁶ І сказав їм: Чи гаразд із ним? І відказали: Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою. ⁷ І сказав: Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть. ⁸ А вони відказали: Не можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, тоді понапуваємо отару. ⁹ Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. ¹⁰ І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата своєї матері, то

підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. ¹¹ І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... ¹² І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ребеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... ¹³ І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. ¹⁴ І промовив до нього Лаван: Поправді, ти кість моя й тіло мое! І сидів він із ним місяць часу. ¹⁵ І сказав Лаван до Якова: Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені даремно? Скажи ж мені, яка плата тобі? ¹⁶ А в Лавана було дві дочки: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. ¹⁷ Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. ¹⁸ І покохав Яків Рахіль, та й сказав: Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою. ¹⁹ І промовив Лаван: Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною! ²⁰ І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. ²¹ І сказав Яків Лаванові: Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду! ²² І зібрав Лаван усіх людей тієї місцевости, і справив гостину. ²³ І сталося ввечері, і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зійшовся. ²⁴ А Лаван дав їй Зілпу, невірлицю свою, дав Лії, дочці своїй, за невірлицю. ²⁵ А вранці виявилось, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: Що це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Нащо ж обманив ти мене? ²⁶ А Лаван відказав: У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. ²⁷ Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також

та, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других. ²⁸ І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. ²⁹ І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невірлицю свою, дав їй за невірлицю. ³⁰ І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. ³¹ І побачив Господь, що зненавиджена Лія, і відкрив її утробу, а Рахіль була неплідна. ³² І завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому: Рувим, бо сказала була: Господь споглянув на долю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій! ³³ І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: Господь почув, що я зненавиджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. ³⁴ І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому. Тому й назвала ім'я йому: Левій. ³⁵ І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: Тим разом я буду хвалити Господа! Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала роджати.

30

¹ І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю! ² І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби? ³ І сказала вона: Ось невірлиця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей. ⁴ І вона дала йому Білгу, невірлицю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. ⁵ І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. ⁶ І сказала Рахіль: Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і

дав мені сина. Тому назвала ймення йому: Дан.
⁷ І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невільниця Рахілина, другого сина Якову. ⁸ І сказала Рахіль: Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталим. ⁹ І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невільницю, і дала її Якову за жінку. ¹⁰ І вродила Зілпа, невільниця Ліїна, Якову сина. ¹¹ І сказала Лія: Прийшло щастя, і назвала ймення йому Гад. ¹² І вродила Зілпа, невільниця Ліїна, другого сина Якову. ¹³ І промовила Лія: То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну. І назвала ймення йому: Асир. ¹⁴ І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: Дай мені з мандрагорових яблучок сина твого! ¹⁵ А та відказала їй: Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка сина мого? І сказала Рахіль: Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого! ¹⁶ І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого. І лежав він із нею ночі тієї. ¹⁷ І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. ¹⁸ І промовила Лія: Дав Бог заплату мені, що дала я невільницю свою своєму чоловікові. І назвала ймення йому: Іссахар. ¹⁹ І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. ²⁰ І промовила Лія: Обдарував мене Бог добрим подарунком, цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів. І назвала ймення йому: Завулон. ²¹ А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. ²² І

згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. ²³ І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: Бог забрав мою ганьбу! ²⁴ І назвала ймення йому: Йосип, кажучи: Додасть Господь мені іншого сина! ²⁵ І сталося, коли Рахіль породила Йосипа, то сказав Яків до Лавана: Відпусти мене, і нехай я піду до свого місця й до Краю свого. ²⁶ Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я піду, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі. ²⁷ І промовив до нього Лаван: Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе. ²⁸ І далі казав: Признач собі заплату від мене, і я дам. ²⁹ А той відказав: Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною. ³⁰ Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відколи нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому? ³¹ І сказав Лаван: Що ж я тобі дам? А Яків промовив: Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. ³² Я сьогодні перейду через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполасу, і кожну овечку чорну з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, і це буде заплата мені. ³³ І справедливість моя посвідчить за мене в завтрішнім дні, коли прийдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, крадене воно в мене. ³⁴ А Лаван відказав: Так, нехай буде за словом твоїм! ³⁵ І того дня вилучив він козлів пасстих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле було в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх

синів. ³⁶ І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. ³⁷ І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. ³⁸ І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходить пити. І вони злучувалися, як приходили пити. ³⁹ І злучувалася отара при киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими. ⁴⁰ І відділяв Яків тих овечок, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. ⁴¹ І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кий перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях. ⁴² А як отара слаба була, то не клав. І ставалось, що слабе припадало Лаванові, а міцніше Якову. ⁴³ І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

31

¹ І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь... ² І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. ³ І промовив Господь до Якова: Вернися до краю батьків своїх, і до місця твого народження. А Я буду з тобою. ⁴ І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, ⁵ та й промовив до них: Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною. ⁶ А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому

батькові. ⁷ І батько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. ⁸ Коли він говорив був отак: Крапчасте буде заплата твоя, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: Пасасте буде заплата твоя, то й котяться всі овечки та кози пасасті. ⁹ І відняв Бог худобу вашого батька, та й дав мені. ¹⁰ І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. ¹¹ І сказав мені Ангол у сні: Якове! А я відказав: Ось я! ¹² Він промовив: Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. ¹³ Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження. ¹⁴ І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? ¹⁵ Таж він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожер наше срібло. ¹⁶ Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі. ¹⁷ І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди. ¹⁸ І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до Ісака, батька свого, до землі ханаанської. ¹⁹ А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. ²⁰ І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. ²¹ І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. ²² А третього дня розказано Лаванові, що Яків

утік. ²³ І взяв він з собою братів своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській. ²⁴ І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічнім сні, та й до нього сказав: Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого. ²⁵ І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. ²⁶ І промовив Лаван до Якова: Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! ²⁷ Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслами. ²⁸ І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! ²⁹ Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Але Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого. ³⁰ А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів? ³¹ А Яків відповів і сказав до Лавана: Тому, що боявся, бо я думав: Аби но він не забрав від мене своїх дочок! ³² При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала. ³³ І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невірниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиного. ³⁴ А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, і нічого не знайшов. ³⁵ А вона сказала до батька свого: Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче.

І перешукав він, та божків не знайшов. ³⁶ І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, ³⁷ що ти обмацав усі мої речі? Що ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, і нехай вони розсудять поміж нами двома. ³⁸ Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв. ³⁹ Розшарпаного диким звірем я не приносив до тебе, я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, що було вкрадене вдень, і що було вкрадене вночі. ⁴⁰ Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі паморозь, а мій сон мандрував від моїх очей. ⁴¹ Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз зміняв мені свою заплату! ⁴² Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, і виказав це вчора вночі. ⁴³ І відповів Лаван і сказав до Якова: Дочки дочки мої, а діти мої діти, а отара моя отара, і все, що ти бачиш то моє. А дочкам моїм, що зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх? ⁴⁴ А тепер ходи, я й ти вчинімо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою. ⁴⁵ І взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника. ⁴⁶ І сказав Яків браттям своїм: Назбирайте каміння. І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. ⁴⁷ І назвав її Лаван: Еґар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. ⁴⁸ І промовив Лаван: Ця могила свідок між мною й між тобою сьогодні, тому то й названо ймення її: Гал-Ед ⁴⁹ і Міцпа, бо сказав: Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один

від одного. ⁵⁰ Коли ти будеш кривдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися Бог свідок між мною й між тобою! ⁵¹ А Яків сказав до Лавана: Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. ⁵² Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. ⁵³ Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька. І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. ⁵⁴ І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі. ⁵⁵ (32-1) І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своїх, і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32

¹ (32-2) А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Анголи. ² (32-3) І Яків сказав, коли їх побачив: Це Божий табір! І він назвав ім'я тому місцю: Маханаїм. ³ (32-4) І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. ⁴ (32-5) І наказав їм, говорячи: Скажіть так моему панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задержався аж дотепер. ⁵ (32-6) І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. І я послав розказати панові моему, щоб знайти милість в очах твоїх. ⁶ (32-7) І вернулися послі до Якова, та й сказали: Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним. ⁷ (32-8) І Яків сильно злякався, і був затурбований. І він поділив народ, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. ⁸ (32-9) І сказав: Коли прийде Ісав до табору одного,

і розіб'є його, то всіліє позосталий табір. ⁹ (32-10) І Яків промовив: Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре. ¹⁰ (32-11) Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірности, яку Ти чинив був Своему рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. ¹¹ (32-12) Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. ¹² (32-13) А Ти ж був сказав: Учинити добро учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч. ¹³ (32-14) І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: ¹⁴ (32-15) кіз двісті, і козлів двадцятєро, овець двісті, і баранів двадцятєро, ¹⁵ (32-16) верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцятєро, корів сорок, а биків десятеро, ослиць двадцятєро, а ослят десятеро. ¹⁶ (32-17) І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом. ¹⁷ (32-18) І він наказав першому, кажучи: Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чие те, що перед тобою? ¹⁸ (32-19) то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моему Ісавові. А ото й він сам за нами. ¹⁹ (32-20) І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, ²⁰ (32-21) і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, може він підійме

обличчя мое. ²¹ (32-22) І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. ²² (32-23) І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та одинадцятро дітей своїх, і перейшов брід Яббок. ²³ (32-24) І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. ²⁴ (32-25) І зостався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. ²⁵ (32-26) І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглобу стегна його. І звихнувся суглоб стегна Якова, як він боровся з Ним. ²⁶ (32-27) І промовив: Пустити Мене, бо зійшла досвітня зоря. А той відказав: Не пушту Тебе, коли не поблагословиш мене. ²⁷ (32-28) І промовив до нього: Як твоє ймення? Той відказав: Яків. ²⁸ (32-29) І сказав: Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, і подужав. ²⁹ (32-30) І запитав Яків і сказав: Скажи ж Ім'я Своє. А Той відказав: Пощо питаєш про Ймення Мое? І Він поблагословив його там. ³⁰ (32-31) І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа моя. ³¹ (32-32) І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кульгав на своє стегно. ³² (32-33) Тому не їдять Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглобі стегна, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна Якового, жили стегна.

33

¹ І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на обох невільниць своїх. ² І поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її передостанніми, а Рахіль та Йосипа останніми. ³ А сам пішов перед ними, і вклонився

до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. ⁴ І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали. ⁵ І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: Хто то такі? А той відказав: Діти, якими обдарував Бог твого раба. ⁶ І підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. ⁷ І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йосип і Рахіль, та й вклонилися. ⁸ І сказав Ісав: А що це за цілий табір той, що я спіткав? А той відказав: Щоб знайти милість в очах мого пана. ⁹ А Ісав сказав: Я маю багато, мій брате, твоє нехай буде тобі. ¹⁰ А Яків сказав: Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. ¹¹ Візьми ж благословення моє, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все. І благав він його, і той узяв. ¹² І промовив Ісав: Рушаймо й ходім, а я піду обік тебе. ¹³ А той відказав: Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. ¹⁴ Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я піду поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сеїру. ¹⁵ І промовив Ісав: Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною. А той відказав: Пощо знаходжу я таку милість в очах свого пана?. ¹⁶ І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру. ¹⁷ А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я тому місцю: Суккот. ¹⁸ І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився

перед містом. ¹⁹ І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. ²⁰ І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34

¹ І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краю. ² І побачив її Сихем, син Гамора хівеянина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. ³ І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. ⁴ І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: Візьми те дівча за жінку для мене! ⁵ А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибули вони. ⁶ І вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. ⁷ І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не робиться. ⁸ А Гамор говорив з ними, кажучи: Син мій Сихем, запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку! ⁹ І посвоячтеся з нами, дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьміть собі. ¹⁰ І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім. ¹¹ І промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені я дам. ¹² Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, та тільки дайте мені дівчину за жінку! ¹³ І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх. ¹⁴ І сказали до них: Ми не можемо зробити

тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас. ¹⁵ Ми тільки за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми, щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. ¹⁶ І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо собі, й осядемося із вами, і станемо одним народом. ¹⁷ А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо. ¹⁸ І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. ¹⁹ І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший у всім домі батька свого. ²⁰ І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: ²¹ Ці люди вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось розлогий перед ними. Дочок їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочок даймо їм. ²² Тільки за це прихиляться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. ²³ Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба хіба не наші вони? Тільки прихилимося до них, і нехай вони осядуть із нами. ²⁴ І послушали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. ²⁵ І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дініні, взяли кожен меча свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. ²⁶ Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли. ²⁷ Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. ²⁸ Забрали дрібну

й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі,²⁹ і весь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було.³⁰ І сказав Яків до Симеона й до Левія: Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханаанейнина й периззееянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім.³¹ А вони відказали: Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?

35

¹ І сказав Бог до Якова: Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм.² І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж.³ І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я.⁴ І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом.⁵ І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова.⁶ І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і весь народ, що був з ним.⁷ І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли він утікав перед своїм братом.⁸ І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут.⁹ І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив

його. ¹⁰ І сказав йому Бог: Ім'я твоє Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє. І назвав ім'я йому: Ізраїль. ¹¹ І сказав йому Бог: Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, народ і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стегон твоїх. ¹² А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край. ¹³ І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. ¹⁴ І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою. ¹⁵ І назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. ¹⁶ І він рушив із Бет-Елу. І була ще ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. ¹⁷ І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: Не бійся, бо й це тобі син. ¹⁸ І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Веніямин. ¹⁹ І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеєм. ²⁰ І поставив Яків пам'ятника на гробі її, це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. ²¹ І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едери. ²² І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. А в Якова було дванадцяттеро синів. ²³ Сини Ліїні: перворідний Якова Рувим, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулон. ²⁴ Сини Рахіліні: Йосип і Веніямин. ²⁵ А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталим. ²⁶ А сини Зілли, невільниці Ліїної: Гад і Асир. Оце сини Якова, що йому народжено в Падані арамейському. ²⁷ І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамре, до

Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. ²⁸ І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. ²⁹ І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36

¹ А оце нащадки Ісава, цебто Едома. ² Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівейянина, ³ та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. ⁴ І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, ⁵ а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. ⁶ І взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, ⁷ бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу. ⁸ І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав він Едом. ⁹ А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр. ¹⁰ Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. ¹¹ А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефо, і Гатам, і Кеназ. ¹² А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амалика. Оце сини Ади, Ісавової жінки. ¹³ А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки. ¹⁴ А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, і вродила вона Ісаву, Єуша, і Ялама, і Корея. ¹⁵ А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман,

провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ,
¹⁶ провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади. ¹⁷ А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. ¹⁸ А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Ялам, провідник Корей, оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. ¹⁹ Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники. ²⁰ Оце сини Сеїра, хорянина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, ²¹ і Дішон, і Ецев, і Дішан, оце провідники хорянина, сини Сеїру, краю едомського. ²² А сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова сестра Тимна. ²³ А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. ²⁴ А ото сини Ців'онові: і Айя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. ²⁵ А оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. ²⁶ А оце сини Дішонови: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. ²⁷ Ото сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. ²⁸ Оце сини Дішана: Уц і Аран. ²⁹ Оце провідники хорянина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана, ³⁰ провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, оце провідники хорянина за їхніми провідниками в краї Сеїр. ³¹ А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. ³² І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава. ³³ І вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. ³⁴ І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. ³⁵ І вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян

на полі Моава, а ймення його міста Авіт. ³⁶ І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. ³⁷ І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. ³⁸ І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. ³⁹ І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. ⁴⁰ А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, ⁴¹ провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, ⁴² провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, ⁴³ провідник Магділ, провідник Ірам. Оце провідники Едома він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37

¹ І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. ² Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. І Йосип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. ³ А Ізраїль любив Йосипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання. ⁴ І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. ⁵ І снівся був Йосипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. ⁶ І сказав він до них: Послухайте но про той сон, що снівся мені. ⁷ А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. І ось оточують ваші снопи, та й вклоняються снопові

моєму. ⁸ І сказали йому його браття: Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами? І вони збільшили ненависть до нього через сни його та через слова його. ⁹ І снився йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: Оце снився мені ще сон, і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені. ¹⁰ І він розповів це батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: Що то за сон, що снився тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі? ¹¹ І заздрили йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова. ¹² І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. ¹³ І сказав Ізраїль до Йосипа: Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них! А той відказав йому: Ось я! ¹⁴ І сказав він до нього: Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. ¹⁵ І знайшов його один чоловік, а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: Чого ти шукаєш? ¹⁶ А той відказав: Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають? ¹⁷ І сказав той чоловік: Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотаїну. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотаїні. ¹⁸ А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовлялися на нього, щоб убити його. ¹⁹ І сказали вони один одному: Ось іде той сновидець! ²⁰ А тепер давайте вбиймо його, і вкиньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами. ²¹ І почув це Рувим, і визволив його з руки їхньої, і сказав: Не губімо душі його! ²² І

сказав до них Рувим: Не проливайте крові, киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на нього, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. ²³ І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. ²⁴ І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, не було в ній води. ²⁵ І сіли вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблюди їхні несуть пахощі, і бальзам, і ладан, іде він спровадити це до Єгипту. ²⁶ І сказав Юда до своїх братів: Яка користь, що вб'ємо нашого брата, і затаїмо його кров? ²⁷ Давайте продамо його ізмаїльтянам, і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло. І послухалися брати його. ²⁸ І коли проходили мідіяніти, купці, то витягли й підняли Йосипа з ями. І продали Йосипа ізмаїльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. ²⁹ А Рувим вернувся до ями, аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одягу свою... ³⁰ І вернувся він до братів своїх, та й сказав: Немає хлопця! А я, куди я піду? ³¹ А вони взяли Йосипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. ³² І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання твого сина воно, чи ні? ³³ А він пізнав його та й сказав: Вбрання мого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йосип! ³⁴ І роздер Яків одіж свою, і зодягнув веретище на стегна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своєму... ³⁵ І зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Але він не міг утішитися, та й сказав: У жалобі зійду я до сина мого до шеолу. І плакав

за ним його батько. ³⁶ І мідіяніти продали Йосипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царської сторожі.

38

¹ Сталося того часу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. ² І побачив там Юда дочку одного ханаанеянина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся. ³ І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. ⁴ І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. ⁵ І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. ⁶ І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я їй: Тамара. ⁷ І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, і Господь його вбив. ⁸ І сказав Юда до Онана: Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, і встанови насіння для брата свого. ⁹ А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. ¹⁰ І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. ¹¹ І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій. Бо він був подумав: Аби не вмер також він, як брати його. І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. ¹² І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижіїв отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. ¹³ А Тамарі розповіли, кажучи: Ось тесть твій іде до Тімни стригти отару свою. ¹⁴ І зняла вона з себе одержу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. І сіла вона при

брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. ¹⁵ І побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. ¹⁶ І він збочив до неї на дорогу й сказав: А ну но я ввійду до тебе! Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: Що даси мені, коли прийдеш до мене? ¹⁷ А він відказав: Я пошлю козлятко з отари. І сказала вона: Якщо даси заставу, аж поки приллеш. ¹⁸ А він відказав: Яка та застава, що дам я тобі? Та сказала: Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй. І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього. ¹⁹ І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одержу вдівства свого. ²⁰ А Юда послав козлятко через приятеля свого адулламітянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її. ²¹ І запитав він людей її місця, говорячи: Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі? Вони відказали: Не була тут блудниця. ²² І вернувся він до Юди й сказав: Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця. ²³ І сказав Юда: Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти. ²⁴ І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд. А Юда сказав: Виведіть її, і нехай буде спалена. ²⁵ Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому. І сказала: Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця? ²⁶ І пізнав Юда й сказав: Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав їй Шелі, синові своєму. І вже більше не знав він її. ²⁷ І сталося в часі, як родила вона, а ось близнята в утробі її. ²⁸ І сталося, як родила вона, показалася

рука одного; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: Цей вийшов найперше. ²⁹ І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: Нащо ти роздер для себе перепону? І назвала ім'я йому Перець. ³⁰ А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зерах.

39

¹ А Йосип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфар, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгиптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди. ² І був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробував він у домі свого пана єгиптянина. ³ І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його. ⁴ І Йосип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призначив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. ⁵ І сталося, відколи він призначив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім єгиптянина через Йосипа. І було благословення Господнє в усьому, що він мав, у домі й на полі. ⁶ І він позоставив усе, що мав, у руці Йосиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йосип був гарного стану та вродливого вигляду. ⁷ І сталося по тих пригодах, і звела свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: Ляж зо мною! ⁸ А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: Тож пан мій не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. ⁹ Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібащо тебе, бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом? ¹⁰ І

сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. ¹¹ І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. ¹² І схопила вона його за одягу його, кажучи: Лягай же зо мною! А він позоставив свою одягу в її руці, та й утік, і вибіг надвір. ¹³ І сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одягу в її руці та й утік надвір, ¹⁴ то покликала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: Дивіться, він припровадив нам якогось єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. ¹⁵ І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одягу свою в мене, та й утік, і вибіг надвір... ¹⁶ І я поклала його одягу при собі аж до приходу пана його до свого дому. ¹⁷ І вона переказала йому цими словами, говорячи: До мене прийшов був оцей раб єврей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. ¹⁸ І сталося, як підняла я свій голос і закричала, то він позоставив свою одягу при мені, та й утік надвір. ¹⁹ І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: Отакі то речі вчинив мені твій раб, то запалився гнів його. ²⁰ І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім. ²¹ А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. ²² І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. ²³ Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив

йому Господь.

40

¹ І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. ² І розгнівався фараон на двох своїх євнухів, на начальника чашників і на начальника пекарів. ³ І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. ⁴ А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм usługовував. І були вони деякий час під вартою. ⁵ І снівся їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашникові й пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. ⁶ І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. ⁷ І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: Чого ваші обличчя сьогодні сумні? ⁸ А вони сказали йому: Снівся нам сон, а відгадати його немає кому. І сказав до них Йосип: Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte но мені. ⁹ І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: Бачив я в сні своїм, ось виноградний кущ передо мною. ¹⁰ А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. ¹¹ А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона. ¹² І сказав йому Йосип: Оце відгадка його: три виноградні галузки це три дні. ¹³ Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє становище, і ти даси чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти

чашником його. ¹⁴ Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випровадиш мене з цього дому. ¹⁵ Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене вкинути до цієї ями. ¹⁶ І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: І я в сні своїм бачив, ось три коші печива на голові моїй. ¹⁷ А в коші горішньому зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови. ¹⁸ І відповів Йосип і сказав: Оце відгадка його: три коші то три дні. ¹⁹ Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, і птах поїсть тіло твоє з тебе. ²⁰ І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. ²¹ І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову. ²² А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. ²³ Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

41

¹ І сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, ось він стоїть над Річкою. ² І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, і паслися на лузі. ³ А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. ⁴ І корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих. І прокинувся фараон. ⁵ І знову заснув він. І снилося йому вдруге, аж ось

сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. ⁶ А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. ⁷ І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, а то був сон. ⁸ І сталося рано, і занепокоївся дух його. І послав він, і покликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, та ніхто не міг відгадати їх фараонові. ⁹ І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: Я сьогодні згадую гріхи свої. ¹⁰ Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. ¹¹ І однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням. ¹² А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сни, кожному за сном його відгадав. ¹³ І сталося, як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив. ¹⁴ І послав фараон, і покликав Йосипа, і його сквапно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одягу свою, і він прибув до фараона. ¹⁵ І промовив фараон до Йосипа: Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухуєш сон, щоб відгадати його. ¹⁶ А Йосип сказав до фараона, говорячи: Не я, Бог дасть у відповідь мир фараонові. ¹⁷ І сказав фараон до Йосипа: Бачив я в сні своїм ось я стою на березі Річки. ¹⁸ І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони паслися на лузі. ¹⁹ А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридких, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. ²⁰ І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. ²¹ І

ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. ²² І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на одним стеблі семеро колосків повних та добрих. ²³ А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. ²⁴ І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив. ²⁵ І сказав Йосип до фараона: Сон фараонів один він. Що Бог робить, те Він звістив фараонові. ²⁶ Семеро корів добрих то сім літ, і семеро колосків добрих сім літ вони. А сон один він. ²⁷ А сім корів худих і бридких, що вийшли за ними, сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром то будуть сім літ голодних. ²⁸ Оце та річ, що я сказав був фараонові: Що Бог робить, те Він показав фараонові. ²⁹ Ось приходять сім літ, великий достаток у всім краї єгипетським. ³⁰ А по них настануть сім літ голодних, і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. ³¹ І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. ³² А що сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. ³³ А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. ³⁴ Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. ³⁵ І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. ³⁶ І буде та їжа на запас для краю на сім

літ голодних, що настануть в єгипетській землі, і край не буде знищений голодом. ³⁷ І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. ³⁸ І сказав фараон своїм рабам: Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім? ³⁹ І сказав фараон Йосипові: Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. ⁴⁰ Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде слухатися весь народ мій. Тільки тронем я буду вищий від тебе. ⁴¹ І сказав фараон Йосипові: Дивись, я поставив тебе над усім краєм єгипетським. ⁴² І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одержу віссонну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. ⁴³ І зробив, що він їздив його другим повозом, і кричали перед обличчям його: Кланяйтеся! І поставив його над усім єгипетським краєм. ⁴⁴ І сказав фараон Йосипові: Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетським. ⁴⁵ І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. ⁴⁶ А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лица фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. ⁴⁷ А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. ⁴⁸ І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетським краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. ⁴⁹ І зібрав Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок, аж перестав рахувати, бо не було вже числа. ⁵⁰ А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Осната, дочка Поті-Фера,

жерця Ону. ⁵¹ І назвав Йосип ім'я перворідному: Манасія, бо Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та увесь дім мого батька. ⁵² А ймення другому назвав: Єфрем, бо розмножив мене Бог у краї недолі моєї. ⁵³ І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетським краї. ⁵⁴ І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетським краї був хліб. ⁵⁵ Але виголоднів увесь єгипетський край, а народ став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптові: Ідіть до Йосипа. Що він вам скаже, те робіть. ⁵⁶ І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптові. А голод зміцнявся в єгипетським краї. ⁵⁷ І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42

¹ А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: Пощо ви споглядаєте один на одного? ² І сказав він: Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зйдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, і будемо жити, і не помremo. ³ І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. ⁴ А Веніямина, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: Щоб не спіткало його яке нещастя! ⁵ І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що приходили, бо був голод у Краї ханаанським. ⁶ А Йосип він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибули Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. ⁷ І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: Звідкіля прибули

ви? А вони відказали: З ханаанського Краю купити їжі. ⁸ І пізнав Йосип братів своїх, а вони не впізнали його. ⁹ І згадав Йосип сни, що про них йому снились були. І сказав він до них: Ви шпигуни! Ви прибули підглянути слабі місця цієї землі. ¹⁰ А вони відказали йому: Ні, пане мій, а раби твої прибули купити їжі. ¹¹ Ми всі сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були шпигунами! ¹² Він же промовив до них: Ні, бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі! ¹³ А вони відказали: Дванадцяттеро твоїх рабів брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема. ¹⁴ І промовив їм Йосип: Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. ¹⁵ Оцим ви будете випробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! ¹⁶ Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддані пробі, чи правда з вами; а коли ні, клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни! ¹⁷ І він забрав їх під варту на три дні. ¹⁸ А третього дня Йосип промовив до них: Зробіть це і живіть. Я Бога боюся, ¹⁹ якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варту, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. ²⁰ А свого наймолодшого брата приведіть до мене, і будуть потверджені ваші слова, а ви не повмираєте. І вони зробили так. ²¹ І говорили вони один одному: Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили долю душі його, коли він благав нас, а ми не послушали... Тому то прийшло це нещастя на нас! ²² І відповів їм Рувим, говорячи: Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлопця, та ви не послушали.

А оце й кров його жадається... ²³ А вони не знали, що Йосип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. ²⁴ А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й зв'язав його на їхніх очах. ²⁵ А Йосип наказав, щоб наповнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. ²⁶ І понесли вони хліб свій на ослах своїх, і пішли звідти. ²⁷ І відкрив один мішка свого, щоб ослові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, а воно ось в отворі мішка його! ²⁸ І сказав він братам своїм: Повернене срібло моє, і ось воно в мішку моїм! І завмерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до одного: Що це Бог нам зробив? ²⁹ І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповіли йому все, що їх спіткало було, говорячи: ³⁰ Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. ³¹ А ми сказали йому: Ми правдиві, не були ми шпигунами! ³² Ми дванадцяттеро братів, сини нашого батька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим батьком у ханаанському Краї. ³³ І сказав до нас муж той, пан того краю: З того пізнаю, що правдиві ви, зоставте зо мною одного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й ідіть. ³⁴ І приведіть до мене брата вашого найменшого, і буду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете переходити цей край для купівлі. ³⁵ І сталося, вони випорожнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, і полякались... ³⁶ І сказав до них Яків, їх батько: Ви позбавили мене дітей, Йосипа нема, і Симеона нема,

а тепер Веніямина заберете? Усе те на мене! ³⁷ І промовив Рувим до батька свого, кажучи: Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе. ³⁸ А той відказав: Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеолу!...

43

¹ А голод став тяжкий у тім Краї. ² І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: Верніться, купіть нам трохи їжі! ³ І сказав йому Юда, говорячи: Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами! ⁴ Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. ⁵ А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами. ⁶ І промовив Ізраїль: Нащо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата? ⁷ А вони відказали: Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата? ⁸ І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші діти. ⁹ Я поручуся за нього, з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! ¹⁰ А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази. ¹¹ І сказав їм Ізраїль, їх

батько: Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бальзаму, і трохи меду, пахощів, і ладану, дактилів, і мигдалів. ¹² А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, може то помилка. ¹³ А брата вашого заберіть, і встаньте, ідіть до того мужа. ¹⁴ А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніямина. А я, певно стратив сина свого!... ¹⁵ І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем Йосиповим. ¹⁶ І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: Упрвадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні. ¹⁷ І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. ¹⁸ І полякалися ті люди, що були впроваджені до Йосипового дому. І сказали вони: Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли... ¹⁹ І приступили вони до чоловіка, що над домом Йосиповим, та й говорили до нього при вході в дім. ²⁰ І сказали вони: Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. ²¹ І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! ²² А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків... ²³ А той відказав: Мир вам! Не бійтеся!

Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене. І вивів до них Симеона. ²⁴ І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. ²⁵ І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почули, що там вони їстимуть хліб. ²⁶ І ввійшов Йосип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. ²⁷ А він запитав їх про мир і сказав: Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий? ²⁸ А вони відказали: Гаразд рабові твоєму, батькові нашому. Ще він живий. І вони схилилися, і вклонилися до землі. ²⁹ І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері своєї, і промовив: Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали? І сказав: Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину! ³⁰ І Йосип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... ³¹ І вмив він лице своє, і вийшов, і стримався, та й сказав: Покладіть хліба! ³² І поклали йому окремо, а їм окремо, й египтянам, що їли з ним, окремо, бо египтяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту. ³³ І вони посідали перед ним, перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед одним. ³⁴ І він посилав дари страви від себе до них. А дар Веняминів був більший від дару всіх їх уп'ятеро. І пили вони, і повпивалися з ним.

44

¹ І наказав він тому, що над домом його, говорячи: Понаповнюй мішки цих людей їжею, скільки зможуть

вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його. ² А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його. І зробив той за словом Йосиповим, яке він сказав був. ³ Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. ⁴ Вони вийшли з міста, ще не віддалилися, а Йосип сказав до того, що над домом його: Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та й скажи їм: Нащо ви заплатили злом за добро? ⁵ Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили таке. ⁶ І той їх догнав, і сказав їм ті слова. ⁷ А вони відказали йому: Нащо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ... ⁸ Таж срібло, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? ⁹ У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моему панові. ¹⁰ А той відказав: Тож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті. ¹¹ І поспішно поспускали вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого. ¹² І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминовім! ¹³ І пороздирали вони свою одіж!... І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. ¹⁴ І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, а він ще був там. І попадали вони перед лицем його на землю. ¹⁵ І сказав до них Йосип: Що це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я? ¹⁶ А Юда промовив: Що ми скажемо панові моему? Що будемо говорити? Чим виправдаємось?

Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моему, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша. ¹⁷ А Йосип відказав: Далеке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, він буде мені за раба! А ви йдіть із миром до вашого батька. ¹⁸ І приступив до нього Юда та й промовив: О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. ¹⁹ Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: Чи є в вас батько або брат? ²⁰ І сказали ми до пана мого: Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався він сам у своєї матері, а батько його любить. ²¹ А ти був сказав своїм рабам: Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього. ²² І сказали ми до пана мого: Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той. ²³ А ти сказав своїм рабам: Коли не зійде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лиця мого. ²⁴ І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. ²⁵ А батько наш сказав: Верніться, купіть нам трохи їжі. ²⁶ А ми відказали: Не можемо зійти. ²⁷ І сказав до нас раб твій, наш батько: Ви знаєте, що двох була породила мені жінка моя. ²⁸ Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він... І я не бачив його аж дотепер. ²⁹ А заберете ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведете ви сивину мою цим злом до шеолу. ³⁰ А тепер, коли я прийду до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, а душа його зв'язана з душею тією, ³¹ То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до

шеолу... ³² Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! ³³ А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моему. А юнак нехай іде з своїми братами!... ³⁴ Бо як я прийду до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька.

45

¹ І не міг Йосип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: Виведіть усіх людей від мене! І не було з ним нікого, коли Йосип відкрився браттям своїм. ² І він голосно заплакав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів. ³ І Йосип промовив до браттів своїх: Я Йосип... Чи живий ще мій батько?... І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякались його... ⁴ А Йосип промовив до братів своїх: Підійдіть же до мене! І вони підійшли, а він проказав: Я Йосип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту... ⁵ А тепер не сумуйте, і нехай не буде жалю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. ⁶ Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив. ⁷ І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позostались на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. ⁸ І виходить тепер, не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. ⁹ Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. ¹⁰ І осядь у землі

Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. ¹¹ І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє. ¹² І ось очі ваші й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас. ¹³ І оповісте батькові моєму про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди. ¹⁴ І впав він на шию Веніямину, братові своєму, та й заплакав, і Веніямин плакав на шиї його... ¹⁵ І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потому говорили брати його з ним. ¹⁶ І розголошено в домі фараоновім чутку, говорячи: Прийшли Йосипові брати! І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. ¹⁷ І промовив фараон до Йосипа: Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючуйте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. ¹⁸ І заберіть вашого батька й дома ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам добра єгипетського краю. І споживайте ситість землі. ¹⁹ А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. ²⁰ А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю ваше воно. ²¹ І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу. ²² І дав усім їм кожному переміни одежі, а Веніяминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одежі. ²³ А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. ²⁴ І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: Не сваріться в дорозі! ²⁵ І вийшли вони з

Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. ²⁶ І розповіли йому, кажучи: Ще Йосип живий, і що він панує над усім єгипетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... ²⁷ І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він вози, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька. ²⁸ І промовив Ізраїль: Досить! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!

46

¹ І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Беер-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. ² І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: Якове, Якове! А той відказав: Ось я! ³ І сказав Він: Я Той Бог, Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. ⁴ Я зйду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закрие рукою своєю очі твої. ⁵ І встав Яків з Беер-Шеви. І повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. ⁶ І взяли вони стада свої, і маєток свій, що набули в землі ханаанській, і прибули до Єгипту Яків та весь рід його з ним. ⁷ Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і весь рід свій. ⁸ А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувим. ⁹ І сини Рувимові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. ¹⁰ І сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанеянки. ¹¹ І сини Левієві: Гершон, Кегат і Мерарі. ¹² І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у

ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. ¹³ І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. ¹⁴ І сини Завулонові: Серед, і Елон, і Яхлеїл. ¹⁵ Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейським, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. ¹⁶ І сини Гадові: Ціфйон, і Хаггі, Шуні, і Ецбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. ¹⁷ І сини Асирові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл. ¹⁸ Оце сини Зілпи, що Лаван був дав її своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шістнадцять душ. ¹⁹ Сини Рахїлі, жінки Якова: Йосип і Веніямин. ²⁰ І вродилися Йосипові в єгипетським краї Манасія та Єфрем, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. ²¹ І сини Веніяминові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппїм, і Хуппїм, і Ард. ²² Оце сини Рахїліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. ²³ І сини Данові: Хушім. ²⁴ І сини Нефталимові: Яхсеїл, і Гуні, і Єцер, і Шіллем. ²⁵ Оце сини Білги, що її Лаван дав був своїй дочці Рахїлі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім. ²⁶ Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стегон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. ²⁷ А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. ²⁸ І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорогу до Гошену. І прибули вони до краю Гошен. ²⁹ І запряг Йосип свою колесницю, і вирушив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шиї його... ³⁰ І промовив Ізраїль до Йосипа: Нехай тепер помру я, побачивши обличчя твоє, що ти ще живий! ³¹ А Йосип

промовив до своїх братів і до дому батька свого: Підуй розкажу фараонові, та й повім йому: Брати мої й дід батька мого, що були в Краї ханаанським, прибули до мене. ³² А люди ці пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхнє було. ³³ І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття? ³⁴ то ви відкажете: Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепер, і ми, і батьки наші, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари огида.

47

¹ І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибули з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен. ² І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. ³ І сказав фараон до братів його: Яке ваше зайняття? А вони відказали фараонові: Пастухи отари раби твої, і ми, і наші батьки. ⁴ І сказали вони фараонові: Ми прибули, щоб мешкати в країні цій, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен. ⁵ І промовив фараон до Йосипа, говорячи: Батько твій та брати твої прибули до тебе. ⁶ Єгипетський край він перед лицем твоїм. У найліпшій місці цього краю осадити батька свого та братів своїх, нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди. ⁷ І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона. ⁸ І промовив фараон до Якова: Скільки днів

часу життя твого? ⁹ А Яків сказав до фараона: Днів часу мандрівки моєї сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої. ¹⁰ І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. ¹¹ І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращім місці цієї землі у країні Рамесес, як наказав був фараон. ¹² І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. ¹³ А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І виснажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод. ¹⁴ І зібрав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетським краї та в Краї ханаанським, за поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому. ¹⁵ І вичерпалося срібло в краї єгипетським та в Краї ханаанським. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: Дай же нам хліба! Нащо нам умирати перед тобою, тому що вичерпалося срібло? ¹⁶ А Йосип сказав: Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло. ¹⁷ І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. ¹⁸ І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: Не скажемо неправди перед паном своїм, що вичерпалося срібло, а череди здобутку в нашого пана. Нічого не зосталося перед нашим паном, хібащо наше тіло та наша земля! ¹⁹ Нащо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти

дай насіння, і будемо жити, і не помremo, а земля не опустіє... ²⁰ І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спродували кожен поле своє, посилися бо був голод між ними. І стала земля фараоною. ²¹ А народ він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. ²² Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі. ²³ І сказав Йосип до народу: Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, і засійте землю. ²⁴ А настануть жнива, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частині будуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей. ²⁵ А вони відказали: Ти нас удержав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, і станемо рабами фараонові. ²⁶ А Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоною. ²⁷ І осів Ізраїль в єгипетським краї в країні Гошен, і набули в нім володіння. І вони розродилися й сильно розмножилися. ²⁸ І жив Яків в єгипетським краї сімнадцять літ. І були дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. ²⁹ І наблизилися дні Ізраїля до смерті. І кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно моє, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті! ³⁰ І ляжу я з батьками своїми, і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в їхньому гробі. А той відказав: Я вчиню за словом твоїм. ³¹ А Яків сказав: Присягни ж мені! І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48

¹ І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: Ось батько твій хворіє. І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема. ² І промовив він до Якова й сказав: Ось до тебе прийшов твій син Йосип! І зміцнівся Ізраїль, та й сів на постелі. ³ І сказав Яків до Йосипа: Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. ⁴ І сказав Він до мене: Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки. ⁵ А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетським краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувим і Симеон, будуть мої. ⁶ А нащадки твої, що породити по них, вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм. ⁷ А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанським на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. І я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, це Віфлеєм. ⁸ А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: Хто вони? ⁹ І сказав Йосип до батька свого: Вони мої сини, що Бог дав мені тут. А той відказав: Візьми ж їх до мене, і я їх поблагословлю. ¹⁰ А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. ¹¹ І сказав Ізраїль до Йосипа: Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє. ¹² І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. ¹³ І Йосип узяв їх обох, Єфрема своєю правицею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. ¹⁴ І простяг Ізраїль

правицю свою та й поклав на голову Єфрема, а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія перворідний. ¹⁵ І він поблагословив Йосипа, та й промовив: Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, ¹⁶ Ангол, що рятує мене від усього лихого, нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі. ¹⁷ А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, і було це не до вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну. ¹⁸ І сказав Йосип до батька свого: Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, поклади правицю свою на його голову! ¹⁹ А батько його не хотів, і сказав: Знаю, мій сину, знаю! І він буде народом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею народів. ²⁰ І він поблагословив їх того дня, кажучи: Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію! І поставив Єфрема перед Манасією. ²¹ І сказав Ізраїль до Йосипа: Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! ²² А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм.

49

¹ І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, що вас спіткає наприкінці днів. ² Зійдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтесь до Ізраїля, вашого батька! ³ Рувиме,

ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутности! ⁴ Ти пінився був, як вода, та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збечестив його, на постелю мою ти піднявся! ⁵ Симеон і Левій то брати, їхня зброя знаряддя насильства. ⁶ Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копит позбавили... ⁷ Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка бо вона! Поділю їх я в Якові, і їх розпорошу в Ізраїлі! ⁸ О Юдо, похвалять тебе твої браття! Рука твоя на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклоняться. ⁹ Юда лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здобичі: прихилився він, поклався як лев й як левиця, зведе хто його? ¹⁰ Не відійметься берло від Юди, ані з його стегон законодавець, аж прийде Примиритель, що Йому буде послух народів. ¹¹ Він прив'язує до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини сина ослиці своєї. Він одержує свою одежу прати в вині, а шату свою в виноградній крові! ¹² Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока білозубий. ¹³ Завулон буде мешкати над берегом морським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його до Сидону. ¹⁴ Іссахар то костистий осел, що лежить між кошарами. ¹⁵ І побачив він спокій, що добрий, та землю, що стала приємна, і він нахилив свої плечі, щоб нести, і став працювати на податок. ¹⁶ Дан буде судить свій народ, як один із Ізраїльських родів. ¹⁷ Дан буде вужем при дорозі, змією отруйливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівець позад себе впаде. ¹⁸ Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! ¹⁹ Гад на нього юрба нападатиме, та він нападе на їх

п'яти. ²⁰ Асир його хліб буде ситий, і він буде давати присмаки царські. ²¹ Нефталим вільна ланя, він прекрасні слова видає. ²² Йосип вітка родюча, вітка родючая над джерелом, її віття по муру спинається. ²³ І огірчили його та з луку стріляли, і зненавиділи були стрільці його. ²⁴ Та зостався міцним його лук, і стали пружні рамена його рук, від рук Сильного Якового, звідти Пастир, Твердиня синів Ізраїлевих. ²⁵ Прости ти від Бога, свого Отця, і Він допоможе тобі, і проси Всемогутнього і Він благословить тебе благословенням небес, що на висоті, благословенням безодні, що долі лежить, благословеннями перста утроби. ²⁶ Благословення батька твого стали сильніші від благословення батьків моїх, аж до пожаданих висот віковичних. Нехай вони будуть на голову Йосипову, на маківку вибраного з-поміж братів своїх! ²⁷ Веніямин хижий вовк: вранці їсть він ловитву, а на вечір розділює здобич. ²⁸ Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, що говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, кожного за благословенням його поблагословив їх. ²⁹ І він наказав їм, і промовив до них: Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефрона хіттеянина, ³⁰ у тій печері, що на полі Махпели, що навпроти Мамре в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефрона хіттеянина на володіння для гробу. ³¹ Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Реваку, і там поховав я Лію. ³² Поле й печера, що на нім, то добуток від синів Хета. ³³ І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочив. І він прилучився до своєї рідні.

50

¹ І впав Йосип на лице батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. ² І звелів Йосип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. І забальзамували ці лікарі Ізраїля. ³ І сповнилося йому сорок день, бо так сповняються дні бальзамування. І оплакував його Єгипет сімдесят день. ⁴ А як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: ⁵ Батько мій запряг був мене, говорячи: Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, там поховаєш мене. А тепер нехай я піду, і поховаю батька свого, та й вернуся. ⁶ І сказав фараон: Піди, і поховай свого батька, як запряг він тебе. ⁷ І пішов Йосип поховати батька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського краю, ⁸ і весь дім Йосипів, і браття його, і дім батька його. Тільки дітей своїх та дрібну й велику худобу свою вони позоставили в країні Гошен. ⁹ І вирушили з ним також колесниці та комонники. І був табір їх дуже великий. ¹⁰ І прийшли вони до Горен-Атаду, що по другім боці Йордану, і плакали там великим та дуже ревним плачем... І він учинив батькові своєму семиденну жалобу. ¹¹ І побачили мешканці того Краю, ханаанеяни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: ¹² І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. ¹³ І понесли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттянина Ефрона, навпроти Мамре. ¹⁴ А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив

з ним ховати батька його. ¹⁵ І побачили Йосипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали: А що як зненавидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були заподіяли? ¹⁶ І переказали вони Йосипові, говорячи: Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: ¹⁷ Отак скажіть Йосипові: Прошу, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого! І заплакав Йосип, як вони говорили до нього... ¹⁸ І пішли також браття його, і впали перед лицем його, та й сказали: Ось ми тобі за рабів! ¹⁹ А Йосип промовив до них: Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога? ²⁰ Ви задумували були на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, щоб заховати при житті великий народ! ²¹ А тепер не лякайтеся, я буду утримувати вас та дітей ваших! І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. ²² І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. ²³ І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасіїного, були народилися на Йосипові коліна. ²⁴ І сказав Йосип до братів своїх: Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову. ²⁵ І Йосип заприсяг Ізраїлевих синів, говорячи: Конче згадає Бог вас, а ви винесете звідси кості мої! ²⁶ І упокоївся Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Біблія

The Holy Bible in Ukrainian, Bob Jones University 1996

copyright © 1996 Bob Jones University

Language: Українська (Ukrainian)

Translation by: Bob Jones University

The Ukrainian Version of the Bible. Copyright © 1996 Bob Jones University. Use of the work for profit making purposes is expressly forbidden. This work may not be copied or reproduced in any way for the purpose of profitable business ventures. Its publication has been financed on a nonprofit basis for the express purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ. Nonprofit uses of the material for the exclusive purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ are expressly permitted provided that the work is in no way modified and provided that those who use it hold strongly to the doctrines of the verbal plenary inspiration of the Bible, the deity and humanity of the virgin-born Son of God, the Lord Jesus Christ, the physical bodily resurrection of our Lord, and otherwise hold to the fundamental doctrines of the Christian faith.

2021-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 2 Aug 2022

db2d1414-1c39-5590-ac84-c16ebddb82e5